

***Цільова програма (проект)
регулювання чисельності безпритульних тварин
в м. Збаражжі на 2018-2020 рр.***

Зміст

1. Загальна характеристика Програми	3
2. Проблеми, на розв'язання яких спрямована Програма	4
3. Мета і завдання Програми	5
4. Перелік заходів і завдань Програми	6
5. Шляхи і способи розв'язання проблеми	7
6. Організація управління та контролю за виконанням програми	11
7. Фінансування заходів	13
8. Партнерство (благодійність)	14
9. Очікувані результати, ефективність програми	15

1. Загальна характеристика Програми

Одним із важливих критеріїв приналежності до європейської цивілізації є ставлення суспільства до тварин. Прийняття Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 21.02.06р. та Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо впровадження гуманного ставлення до тварин)» від 22.06.17р. відбивають якісні зрушення в громадській свідомості, коли проблема захисту тварин переходить до розряду соціально важливих. Ці Закони спрямовані на захист від страждань і загибелі тварин унаслідок жорстокого поводження з ними, захист їх природних прав та укріплення моральності й гуманності української нації.

Необхідність розроблення програми викликана великою кількістю безпритульних тварин в м. Збаражі, що в свою чергу сприяє поширенню інфекційних та паразитарних хвороб серед людей, джерелом збудників яких є тварини (собаки), погіршення санітарно-епідеміологічного стану місцевості, якості життя людей, загибелі тварин та жорстокого поводження з ними.

Програма спрямована на зменшення чисельності безпритульних тварин у м. Збаражі гуманними методами, що задовольняють як захисників тварин, так і їхніх супротивників.

Міська Програма передбачає просвітницьку роботу з населенням щодо впровадження в суспільну свідомість стандартів гуманного відношення до тварин та підвищення відповідальності осіб, що утримують собак на власній території.

На даний час основні норми щодо поводження з тваринами, регулюються Законами України «Про захист тварин від жорстокого поводження», «Про тваринний світ», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про ветеринарну медицину», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про захист населення від інфекційних хвороб» та нормативно правовими актами «Ветеринарно-санітарні вимоги до утримання тварин у притулках», затверджений наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 15.10.10 № 438, «Про затвердження Положення про притулок для тварин», «Положення про притулок для тварин», затвержені наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 15.10.12 № 439, «Про затвердження Порядку проведення заходів, необхідних для скорочення чисельності тварин, які становлять небезпеку», затверджений наказом Міністерства охорони навколишнього середовища України від 28.09.10 №425.

Цільовою програмою передбачено проведення комплексу управлінських, економічних і правових заходів, направлених на зниження чисельності безпритульних тварин у м. Збаражі гуманними методами, а саме:

- ведення системи всебічного моніторингу з усіх питань, що пов'язані з безпритульними тваринами;
- проведення масової стерилізації безпритульних тварин з поверненням до ареалу їх попереднього перебування;
- організація вилову безпритульних тварин гуманним методом на основі

новітніх технологій та кращого міжнародного досвіду;

- введення системи обов'язкової стерилізації бродячих собак, які знаходяться під опікою організацій, підприємств чи установ, або у власності мешканців;

- стимулювання усиновлення безпритульних собак мешканцями міста;

- проведення інформаційних заходів та навчально-просвітницької роботи.

Дія програми передбачається протягом 2018-2020 років в Збаражі.

2. Проблеми, на розв'язання яких спрямована Програма

Безпритульними вважаються тварини, незалежно від породи, належності та призначення, у тому числі й ті, що мають нашійники з номерними знаками і намордники, але знаходяться без власника на вулицях та в інших громадських місцях. Ці тварини підлягають вилову. Безпритульні тварини в містах становлять водночас значну небезпеку для здоров'я людей, часто є носіями небезпечних для них інфекцій (*збудників паразитарних хвороб*). Останнім часом збільшилась кількість людей, які скаржаться на напади безпритульних тварин. Також існує проблема, пов'язана із зростанням їх чисельності, яка повинна бути вирішена. Забезпечення належних умов утримання домашніх тварин та поведження з ними, регулювання чисельності безпритульних тварин є комплексний та науково обґрунтований підхід. Це має бути робота у різних напрямках, що об'єднувала зусилля як небайдужих громадян, так і представників державних структур.

Проблема безпритульних тварин, особливо собак, турбує як керівництво м. Збаража так і пересічних громадян, екологів, громадських організацій та захисників тварин. При цьому всіх їх об'єднує єдина ціль - зробити так, щоб кількість безпритульних тварин на вулицях міста зменшилася, а методи досягнення цієї мети не суперечили нормам діючого законодавства. Щодо масштабів проблеми слід зазначити, що популяція безпритульних тварин зростає з кожним роком.

Безпритульних тварин можливо поділити на дві групи (категорії):

1) *тварини загублені і покинуті* - це одинокі, зазвичай породні або напівпородні, що мали господаря і дім, але з різних причин втратили їх;

2) *тварини потомствено вуличні* - це ті, що живуть зграями більш менш постійного складу, на визначеній території, що забезпечує їх необхідними для життя умовами.

Популяція безпритульних тварин у м. Збаражі поповнюється за рахунок:

- розмноження безпритульних тварин;

- тварин, які мали власника, але були загублені, викинуті на вулицю, покинуті в місцях несанкціонованого продажу тощо;

Ці тварини утворили складну саморегульовану систему - популяцію, найменшою ланкою якої є зграя. За певний час популяція виробила природні механізми боротьби за своє існування із зовнішнім тиском: конкурентами, хворобами та інше. Без урахування цієї обставини неможливо впливати на процеси, що відбуваються при взаємодії популяції безпритульних тварин та

громадянами міста.

Підставою для розробки «Цільової програми регулювання чисельності безпритульних тварин в м. Збаражі на 2018-2020 роки» є ціла низка невирішених питань в цій сфері:

1. Відсутність покладених обов'язків по забезпеченню вилову та тимчасової ізоляції собак і з питань утримання та поводження з тваринами.

2. Відсутність відповідно навчених осіб, спецавтотранспорту, та технічної бази на комунальних підприємствах міста.

3. Відсутність повного обліку тварин, що знаходяться у володінні у населення та на підприємствах.

4. Відсутність притулку для тварин.

5. Недостатнє інформування населення та виховання громадян щодо гуманного ставлення до тварин.

Для досягнення ефективних результатів по зменшенню чисельності безпритульних тварин в місті має здійснюватись масовий їх вилов. Подальше обстеження вилонених безпритульних тварин, проведення процедур з ними, а також вирішення питання власності на них, здійснюється відповідно до вимог статей 17, 24 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження».

Вилонені безпритульні тварини, що передаються фізичним чи юридичним особам, підлягають обов'язковій стерилізації, ідентифікації та вакцинації від інфекційних захворювань.

3. Мета і завдання Програми

Основною метою програми є координація дій органу місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та активізація населення міста для створення умов, що сприятимуть наведенню порядку щодо питань поводження з тваринами, обмеження їх шкідливого впливу на благоустрій міста та здоров'я людей, відповідальність за жорстоке поводження з тваринами. Цільова програма направлена на зменшення кількості безпритульних тварин в м. Збаражі на основі гуманного та відповідального ставлення до них, визначення прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб, які опікуються безпритульними тваринами, усиновлення безпритульних тварин мешканцями міста, зміну громадської думки у бік цивілізованого, гуманного та етичного поводження з тваринами, що позитивно вплине на виховання підростаючого покоління і моральний клімат у суспільстві.

Завданнями програми є:

- проведення всебічного моніторингу з усіх напрямків, що пов'язані з безпритульними тваринами (збір, аналіз та обробка даних про кількість, склад, ареал перебування тощо);

- створення більш комфортних умов для життя людей та гуманного середовища для існування тварин за рахунок зменшення чисельності безпритульних тварин на вулицях міста Збаража;

- розробка і впровадження системи обліку та ідентифікації безпритульних тварин;

- розробка і впровадження системи масової стерилізації, щеплення, профілактичних обробок безпритульних тварин, які будуть одомашнюватись мешканцями;
- розробка і впровадження системи інформаційно-просвітницьких заходів стосовно гуманного поводження з безпритульними тваринами, пошук нових власників для відловлених безпритульних тварин, пропагування стерилізації домашніх тварин тощо.

4. Перелік заходів і завдань Програми

Для вирішення завдань цільової програми необхідно привести ситуацію, що склалась у м. Збаражжі щодо поводженням з безпритульними тваринами, у відповідність до вимог чинного законодавства.

З цією метою:

1. Удосконалити існуючу нормативно-правову базу з питань утримання тварин:
 - пільгові системи оплати ветеринарних послуг власникам тварин за проведення стерилізації (кастрації) тварин;
2. Розробити і впровадити систему обліку та ідентифікації безпритульних тварин;
3. Розробити положення щодо гуманного вилову безпритульних тварин, положення діяльності служби вилову, утримання виловлених тварин, евтаназії;
4. Виділити кошти для стимулювання учинювання безпритульних собак мешканцями міста;
5. Сприяти обміну позитивним досвідом та налагодженню партнерських стосунків з іншими містами України та зарубіжними країнами щодо поводження з тваринами.

5. Шляхи і способи розв'язання проблеми

Головними шляхами реалізації програми є:

- вдосконалення нормативно-правової бази у даній сфері;
- здійснення обліку, реєстрації та ідентифікації тварин, які утримуються юридичними та фізичними особами;
- здійснення контролю за дотриманням правил утримання домашніх непродуктивних тварин;
- створення відповідної інфраструктури, регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами шляхом їх вилову, стерилізації, ідентифікації, вакцинації та профілактичних обробок для пошуку та передачі новим власникам;

Облік та ідентифікація безпритульних тварин

Облік та ідентифікація безпритульних тварин проводиться лікарнею ветеринарної медицини.

Вилову підлягають усі без винятку безпритульні тварини.

Собаки, за винятком залишених власниками на прив'язі, незалежно від породи, належності та призначення, у тому числі й ті, що мають нашійники з номерними знаками і намордниками, але знаходяться без власника на вулицях, площах, ринках, у скверах, садах, на бульварах, пляжах, у громадському транспорті, дворах та інших громадських місцях, вважаються бездоглядними і підлягають вилову. Цуценята повинні вилловлюватися і доставлятися разом із сучкою.

Вилів тварин має здійснюватись працівниками комунального підприємства по благоустрою «Добробут», які мають відповідну кваліфікацію і допуск, будь-якими незабороненими способами і методами з додержанням принципів моралі і виключаючи жорстоке поводження з тваринами, а саме:

медикаментозний - введення в організм спеціальних лікарських засобів (незаборонений препарат ксіва), який забезпечує знерухомлення тварин. Для цієї мети використовують приманки, шприци спеціальної конструкції, шприцетети;

механічний - вилов тварин за допомогою спеціальних механічних пристосувань (петлі, сачки, сітки, жорсткі нашійники) або руками (тільки тварин, які визнані потенційно безпечними);

комбінований - із застосуванням медикаментозного та механічного способів вилову.

Планування вилову безпритульних тварин проводиться за дорученням міського голови та погодженням з відділом містобудування, архітектури, житлово-комунального господарства та державної реєстрації. Позапланово можуть бути вилвлені агресивні, травмовані та хворі тварини, які потребують ветеринарної допомоги або ізоляції.

Вилів безпритульних тварин може проводитися із застосуванням сітки, сачка, а у тих випадках, коли тварину неможливо вилловити з допомогою вищезазначених способів, слід застосувати знерухомлення тварини (з дозволу відповідального за відлов ветлікаря). У разі потреби ловець зобов'язаний надавати тваринам першу допомогу.

Вилів безпритульних тварин здійснюється за відсутності сторонніх осіб із 5-ї до 7-ї години або після 20-ї години (влітку - після 22-ї години).

До роботи з вилову безпритульних тварин допускаються особи, які досягли 21-річного віку, не перебувають на обліку з приводу психічного захворювання, алкоголізму або наркоманії і які не притягувалися до кримінальної, адміністративної або дисциплінарної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, пройшли курс спеціальної підготовки і одержали відповідні посвідчення.

Підставою усунення працівника з вилову безпритульних тварин з роботи може бути одноразове грубе порушення правил гуманного ставлення до тварин.

Контроль за поводженням з тваринами під час вилову можуть здійснювати представники громадських організацій за погодженням з секретарем міської ради.

Працівникам служби відлову забороняється привласнювати собі

відловлених тварин, продавати і передавати їх приватним особам або іншим організаціям з будь-якою метою.

При необхідності тварини забезпечуються питною водою.

Карантинування виловлених тварин

Виловлені за спеціальною методикою тварини підлягають карантинуванню у карантинному блоці, що розташований на території притулку та розрахований на 10 особин.

Тимчасова ізоляція може проводитись у примусовому порядку, якщо тварина є небезпечною для оточуючих. Тимчасово ізольовані тварини протягом 7 днів з дня вилову мають бути обстежені та стосовно стану їх здоров'я фахівцями ветеринарної клініки. Після сплати витрат на утримання та обстеження тварини повертаються власникам, а в разі виявлених обставин, що можуть загрожувати життю та здоров'ю оточуючих, приймається рішення щодо їх лікування або знешкодження. Повернені власникам тварини підлягають щепленню проти сказу.

Стерилізація, вакцинація та профілактичні обробки безпритульних тварин

Виловлені бродячі тварини протягом 7 днів з дня їх вилову утримуються на карантинному блоці.

Безпритульні тварини, що знаходяться у карантинному блоці, підлягають обов'язковій стерилізації, вакцинації від інфекційних захворювань.

Ветеринарні процедури з тваринами, які можуть заподіяти їм біль, повинні проводитися в умовах знеболювання, за винятком тих процедур, що відповідно до ветеринарних правил виконуються без анестезії.

Після стерилізації, тварина повинна забезпечуватися післяопераційною перетримкою в клініці ветеринарної медицини на термін, що встановлений за медичними показниками.

Стерилізація з післяопераційною перетримкою, вакцинація та профілактичні обробки безпритульних тварин проводитиметься на базі створеного притулку або установ ветеринарної медицини (за згодою).

Утримання безпритульних тварин у притулках, передача фізичним та юридичним особам

Після перетримки у притулку, тварини можуть бути повернуті власнику або передані після стерилізації та ідентифікації фізичним чи юридичним особам, які виявили бажання взяти на утримання тварину.

Виключенням є тварини, які були вилучені у громадян за рішенням суду - такі тварини можуть бути передані тільки іншим власникам.

Тварини, які передаються фізичним чи юридичним особам, як новим власникам, мають бути поставлені на облік.

В разі відсутності власника або фізичної чи юридичної особи, які виявили бажання взяти на утримання тварину, тварини повинні повертатися до ареалу їх попереднього перебування.

Для захоплення усиновлення безпритульних собак міська рада надає фінансову допомогу в розмірі 1500 гривень фізичним або юридичним особам за одну усиновлену собаку (згідно договору).

Евтаназія, знешкодження та утилізація трупів тварин

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» умертвіння тварин допускається:

- для припинення страждань тварин, якщо вони не можуть бути припинені в інший спосіб;
- за необхідності умертвіння новонародженого приплоду тварин;
- при регулюванні чисельності диких тварин і тварин, що не утримуються людиною, але перебувають в умовах, повністю або частково створених діяльністю людини;
- за необхідності умертвіння окремих тварин, які хворі на сказ чи на інше особливо небезпечне захворювання або є носіями особливо небезпечного захворювання;
- за необхідності оборони від нападу тварини, якщо життя або здоров'я людей знаходиться в небезпеці.

При умертвінні тварин мають дотримуватися такі вимоги:

- умертвіння проводиться методами, що виключають передсмертні страждання тварин;
- приміщення, де проводиться умертвіння, повинно бути відокремлене від приміщення, де утримуються інші тварини;
- забороняється застосовувати негуманні методи умертвіння тварин, що призводять до загибелі від задушення, електричного струму, больових ін'єкцій, отруєння, курареподібних препаратів, перегріву, та інші больові методи;
- умертвіння тварин, що страждають, проводиться негайно, якщо їх страждання неможливо припинити іншим чином.

Регулювання чисельності тварин також проводиться шляхом біостерилізації або біологічно обґрунтованими методами.

Евтаназія безпритульних тварин проводиться ветеринарними спеціалістами в установах ветеринарної медицини згідно з Положення «Про проведення (здійснення) евтаназії безпритульних тварин» (для службового користування).

Утилізація трупів тварин проводиться в установці для термічного знешкодження загиблих тварин, згідно ветеринарно - санітарних вимог і правил.

По відношенню до безпритульних собак планується застосування методу ВСП (відлов/стерилізація/повернення).

Проведення інформаційно-просвітницької і виховної роботи серед населення

Цей напрямок програми передбачає наступні заходи:

- підготовка та проведення тематичних лекцій, семінарів, круглих столів конференцій та нарад Збаразькою міською радою з відповідними

службами, установами, комунальними підприємствами, громадськими організаціями, що працюють в цій сфері;

- проведення просвітницької роботи серед населення з питань, пов'язаних з гуманним ставленням до тварин;
- видання та розповсюдження громадськими організаціями тематичних друкованих видань: буклетів, плакатів, пам'яток для проведення просвітницької роботи серед опікунів безпритульних тварин та мешканців міста;
- розробка та запровадження просвітницьких проектів у дитячих навчальних закладах щодо гуманного поводження з тваринами та захисту їх від жорстокого поводження;
- участь в інформаційних компаніях та культурно-масових заходах із залученням засобів масової інформації;
- проведення консультацій з населенням, стосовно опіки над безпритульними тваринами, що перебувають на території міста;
- пропаганда гуманного поводження з безпритульними тваринами у засобах масової інформації.

6 .Організація управління та контролю за ходом виконання програми

Організація вилову

Вилів безпритульних тварин проводиться комунальним підприємством по благоустрою “Добробут” з дотриманням принципів гуманності, відповідно до цієї Програми та діючого законодавства. Заборонена діяльність інших організацій і осіб, у тому числі, приватних, стосовно вилову і знищення безпритульних тварин.

Для контролю за виконанням завдань програми, створюється міжвідомча комісія з розробки нормативно-правового забезпечення, вдосконалення та реалізації заходів щодо врегулювання чисельності безпритульних тварин в м. Збаражі.

Загальне керівництво службою відлову та вирішення проблем, що виникають під час вилову та транспортування тварин покладається на комунальне підприємство. Контроль за поводженням з тваринами під час вилову можуть здійснювати представники громадських організацій за погодженням з секретарем міської ради.

Планування вилову безпритульних тварин проводиться за принципом поетапного вилову тварин. Позапланово можуть бути вилвлені лише агресивні, травмовані та хворі тварини, які потребують ветеринарної допомоги, або ізоляції.

Виліву підлягають безпритульні тварини. Собаки, за винятком залишених власниками на прив'язі, незалежно від породи, належності та призначення, у тому числі й ті, що мають нашійники з номерними знаками і намордники, але знаходяться без власника на вулицях, площах, ринках, у скверах, садах, на бульварах, пляжах, у громадському транспорті, дворах та інших громадських місцях, вважаються безпритульними і підлягають вилову.

Не підлягають вилову тварини, які раніше були простерилізовані і повернені до попереднього ареалу перебування та у яких відсутні візуальні ознаки інфекційних захворювань.

7. Фінансування заходів

Проблеми, що мають місце у сфері поводження з тваринами, потребують невідкладного розв'язання та фінансування заходів.

Питання інвестування цієї сфери повинне вирішуватися комплексно за рахунок усіх можливих джерел фінансування (державний і місцеві бюджети, кошти підприємств (за їх згодою), які забезпечують санітарне очищення міста).

Фінансове забезпечення заходів програми здійснюватиметься за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів, благодійних внесків та інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

8. Партнерство (благодійність)

Благодійництво - добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у поданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги; специфічними формами благодійництва є меценатство, спонсорство і волонтерська діяльність;

Благодійна діяльність - добровільна безкорислива діяльність благодійних організацій, що не передбачає одержання прибутків від цієї діяльності;

В рамках програми відповідно до Закону України «Про благодійництво та благодійні організації» планується залучення позабюджетних коштів та волонтерської допомоги на утримання тварин та проведення з ними, а також на будівництво притулку. Для залучення благодійних коштів, заплановано проведення інформаційної та рекламної кампанії щодо необхідності вирішення проблем в м. Збаражі, пов'язаних з безпритульними тваринами, необхідності стерилізації, кастрації та проведення зчеплень від інфекційних захворювань.

В рамках закону та для виконання заходів передбачених цільовою програмою планується залучення небайдужих громадян міста Збаража, що виявлять бажання якимось чином допомогти в реалізації програми, проведення роз'яснювальної роботи серед населення, тощо.

9. Очівані результати, ефективність програми

Затвердження і реалізація передбачених заходів створить основу ефективної роботи та контролю у сфері регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами, покращить санітарно - епідеміологічного та екологічного стан міста Збаража.

Виконання програми дасть змогу:

- суттєво зменшити та регулювати кількість безпритульних тварин в м. Збаражі;
- покращити епізоотичний, санітарно-епідемічний та екологічний

стан місті;

- зберегти здоров'я та зменшити рівень захворювання населення хворобами, спільними для людей і тварин;
- скоротити кількість випадків жорстокого поводження з тваринами;
- реалізувати засади гуманного ставлення до тварин;
- провести моніторинг популяції тварин, створити комп'ютерну базу даних;
- знайти господарів втрачених тварин, а також бажаючих взяти тварину на утримання.

До програми можуть бути внесені зміни та доповнення у порядку, встановленому чинним законодавством України.